

Marjolijn Februari
De literaire kring

2008
Stichting Uitgeverij XL
Den Haag

‘Men speak too much about the world. Each one of us here, let the world go how it will, and be victorious or not victorious, has he not a Life of his own to lead? One Life; a little gleam of Time between two Eternities; no second chance for us forevermore! It were well for *us* to live not as fools and simulacra, but as wise and realities. The world’s being saved will not save us; nor the world’s being lost destroy us. We should look to ourselves: there is great merit here in “the duty of staying at home”! And, on the whole, to say truth, I never heard of “worlds” being “saved” in any other way.’

THOMAS CARLYLE, *On Heroes, Hero-worship and the Heroic in History*

Deel I

DE ONTMOETING

Hoofdstuk 1

De suikerpot viel van tafel. Net nu het zo goed ging met Teresa. Ze had niets te doen en zat op zaterdagochtend de krant te lezen in het café van de oranjerie aan de rand van het dorp. Blijkbaar was in Kabul een opstand uitgebroken tegen de komst van VN-militairen, op de voorpagina stond een foto van een grijnzende taliban naast een kapotgeschoten Hum-vee-voertuig. Daaronder een interview met filmster George Clooney, die beloofde – ‘zie verder Show-nieuws’ – iets aan de situatie te doen. Teresa bladerde, zigzagde over de pagina’s binnenland, bekeek alle foto’s van Clooney aandachtig, las de filmrecensies, en aangekomen bij de familieberichten gooide ze de krant met een zucht op tafel. Ze kende niemand die doodging in *De Telegraaf*. En ze had vandaag geen zin in de familieverwickelingen van wildvreemden. Terwijl ze haar telefoon tevoorschijn haalde uit de donkerbruine Paddington-tas op de stoel naast haar, keek ze zoekend om zich heen naar de ober en ving zo per ongeluk de blik van een lange, spichtige man die zich over de leestafel boog om een krant uit te zoeken. ‘Vindt u het gezellig als ik bij u kom zitten?’ vroeg hij en trok alvast een stoel naar zich toe. ‘Gezellig is niet een woord dat direct bij me opkomt,’ zei Teresa kritisch.

De man verstijfde even en begon toen te lachen. 'Ik vroeg het min of meer uit beleefdheid.'

'Hm,' zei Teresa.

Hij leunde voorover, handen op de stoelleuning. Een idealistische hoofdonderwijzer, dacht ze. En opeens zakte haar blijmoedige voorjaarsstemming in. Als hij maar niet met haar wilde debatteren. Ze had dezelfde doelloze gesprekken over het wereldnieuws in het dorpscafé al honderdduizend keer gevoerd, en nu had ze er geen zin in, ze wilde naar huis, in bad, wegzakken in de weldadige warmte van zilverspar en lavendel. En toen, precies op het ogenblik dat ze haar tas van de stoel pakte en die op tafel gooide met een resoluut gebaar dat aan de nog steeds beleefd grinnikende man duidelijk moest maken dat ze niet in de stemming was voor een praatje, deed zich een incident voor dat haar leven, haar onnozele vrouwenbestaan, voorgoed verbond met het leven van al die mensen over wie dagelijks geschreven wordt op de buitenlandpagina's van de kranten. Alsof van deze hele stralende voorjaarsdag één dun schijfje werd doorgelicht en er achter het parelwit van de gezonde structuren plotseling schaduwen te zien waren die er bij eerdere controle nog niet waren geweest. Een ogenblik van fundamentele, morele omwenteling was het. De suikerpot viel van tafel.

Of nee, viel niet van tafel, maar tegen alle redelijkheid in bleef de Paddington-tas niet liggen op de plek waar Teresa hem had neergegooid en gleed met grote vaart door naar het andere eind van de leestafel, waar hij luchtig aantikte tegen de suikerpot, een glazen strooier met een ouderwetse tuit die gevaarlijk dicht bij de rand stond. Omdat Teresa hard ‘o!’ riep en overeind schoot, keek tien meter verderop, bij de bar, Victor Herwig op van zijn koffie. Hij herkende Teresa op slag – en doorzag ook direct haar netelige situatie, met de suikerpot die besluiteloos op de tafelrand stond te wankelen en de onhandig toekijkende krantenlezer van wie geen heil te verwachten viel, en omdat Teresa nu eenmaal Teresa was, besloot hij haar van de ondergang te redden. Hij pakte zich met een hand beet aan de toog en kapulsteerde zich met kracht van zijn barkruk af, zodat hij recht op haar toe kwam rennen op het moment dat Teresa, in haar ijver om over de tafel heen met haar rechterhand de suikerpot te redden, met haar linkerelleboog haar Nokia van tafel zwiepte, die met een knal tegen de muur kapotsloeg en toen in slow motion door de lucht dwarrelde tot hij zo goed als dood aan haar voeten lag. Ach, riep Teresa. Ze veranderde van richting, boog zich opzij om te zien hoe het schermpje nog een laatste, ondoorgrondelijk bericht doorgaf, en toen – net toen Victor zijn finale

sprong maakte en Teresa ontdaan met de brokstukken van de telefoon in haar hand overeindkwam – viel de suikerpot alsnog van tafel.

Hoofdstuk 2

Het dorp ligt rustig aan de voet van een heuvelrug. Er loopt een provinciale weg door het centrum, maar er staan niet vaak auto's voor de stoplichten op het kruispunt. De meeste mensen buigen al een dorp eerder van de weg af. Als er in het spitsuur toch een opstopping is, gebruiken de meeste bestuurders hun tijd om vanuit de auto etalages te kijken. Wie voor-aan staat bij het stoplicht, kan de uitstalling van de banketbakker zien. Frambozentaartjes, schuimgebak met kirsch, en ieder nieuw seizoen kunstig op-gemaakte natuurstukjes van marsepein. Vanuit de auto daarachter kun je het huizenaanbod in de omgeving scannen via het raam van de makelaar. Iedere verdwaalde grotestadsbewoner kijkt verlekkerd naar de grote foto's van buitenhuizen en boerderijen met paardenstallen die in full colour afsteken tegen de witte achterwand. En het is maar goed dat ze van die afstand de vraagprijs bij de foto's niet kunnen lezen, want zo kunnen ze een moment lang de droom koesteren dat ze hun Amsterdamse appartement kunnen inruilen tegen een kasteel in de provincie. Dan springt het stoplicht weer op groen, ze geven gas en zijn binnen tien seconden het dorp uit.

Veel gebeurt hier niet. Maar in de rest van het land gebeurt ook niets, zeggen de dorpsbewoners ter ver-

dediging. En dat is waar. Nederlanders die ooit naar het buitenland zijn getrokken, hulpverleners in de sloppenwijken van Brazilië en bestuurders van financiële instellingen in Washington, verbazen zich bij terugkomst in Nederland over de trivialiteit van het nieuws. Dat met de komst van de immigranten is veranderd, maar nog steeds weinig diepgang heeft. Het belangrijke nieuws speelt zich onveranderlijk ergens anders ter wereld af en wordt hooguit na verloop van tijd in versimpelde versie geïmporteerd. Voor een gevoel van volwassenheid is Nederland volkomen afhankelijk van geïmporteerde misdaad, geïmporteerde conflicten, geïmporteerde geloofsovertuigingen. Verder weinig van levensbelang. Voor zover er dus al een exotische onrust heerst in het land, is die vooralsnog aan het dorp voorbijgegaan. Het is onvoorstelbaar hoe weinig sensationeel deze plek is, als je de sensatie tenminste niet voelt van crosscountryritten en schaapskooien, maar mensenmassa's verwacht, discotheken, lichtreclame of de broeierige criminaliteit van achterbuurten. Hier haalt het de dorpskrant als de wieldoppen zijn gestolen van een Mitsubishi Colt die geparkeerd stond voor het raam van de drogisterij. Buiten op het grote kasteel woont nog steeds dezelfde adellijke familie die er honderd jaar geleden woonde; op de dagen dat haar kleinkinderen door de kasteeltuin rollen

telefoneert de barones met het sterrenrestaurant dat twee kilometer verderop aan de straatweg ligt. 'Lisa, maken jullie tegenwoordig nog patates frites?' 'Er is niet veel vraag naar,' aarzelt Lisa, die souschef is geweest in L'Astor in Parijs, 'maar ik kan ze wel maken.'

'Mooi,' zegt de barones ongeduldig, wat heeft zij tenslotte te maken met de vraag naar patat in het restaurant, 'kom dan maar een schaal brengen. En neem een pakje sigaretten mee.'

Verder gebeurt hier inderdaad helemaal niets, of het moest zijn dat boommarters de eekhoorns opeten, dat de boerenzonen soms midden in de nacht ladderzat tegen een boom rijden, en dat er in een van de heetste zomers sinds jaren een vogel in het buitengebied is gesignaleerd die een geheimzinnig Afrikaans virus zou verspreiden, maar het is allemaal weer overgewaaid, de opwinding met de inspecties en de rode linten rond het weiland achter de kaasmakerij. Nu is alles vredig en je zou zeggen dat het dorp autonoom voortdobbert; far from the madding crowd.

Het is een lange winter geweest, begin april lag de sneeuw dagenlang op het veld en in de maanden daarvoor is het dorp regelmatig afgesneden geweest van de wereld. Teresa belde haar afspraken af en zat warm en veilig thuis naar de verkeerschaos in het